

Tarkastuslautakunta Arviointisuunnitelma 2023-2025

Tarkastuslautakunta 24.8.2023 § 72

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue
Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaijeemkuávlv
Lappi pue'rrvääjjamvu'vdd

Sisällysluettelo

1. Arviointisuunnitelman lähtökohdat	2
2. Arvioinnin kohdentamisen periaatteet	3
3. Arviointikertomusten arviointiaiheet kaudelle 2023-2025	4
3.1. Siirtyvien organisaatioiden arviointiaiheet vuoden 2022 arviointikertomuksista	4
3.2. Hyvinvointialuestrategian tavoitteet	5
3.3. Arviointikertomus 2023	7
3.4. Arviointikertomus 2024	7
3.5. Arviointikertomus 2025	7
3.6. Muut arviointiaiheet	8
4. Arvioinnin vaikuttavuuden varmistaminen	8
5. Lähteet	9

1. Arviointisuunnitelman lähtökohdat

Aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Hyvinvointialuelain (611/2021) 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Lapin hyvinvointialueen hallintosäännön¹ (HS) 91 §:n mukaan tarkastuslautakunta hyväksyy tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman. Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 16.2.2023 § 21 arviointityön periaatteet. Lautakunnan arviointiperiaatteet, arviointisuunnitelma ja työohjelma ovat julkisia asiakirjoja ja ne julkaistaan Lapin hyvinvointialueen verkkosivuilla. Toimikauden kattava arviointisuunnitelma laaditaan siinä vaiheessa, kun aluevaltuusto on päättänyt strategiasta. Lapin hyvinvointialueen strategiasta on aluevaltuusto päättänyt kokouksessaan 6.2.2023 § 5.

Hallintosäännön 13. luvun mukaan ulkoisen valvonnan muodostavat tarkastuslautakunta, tilintarkastaja ja tarkastuslautakunnan alainen ulkoisen tarkastuksen yksikkö. Hallintosäännön 94 §:n mukaan ulkoisen tarkastuksen yksikkö valmistele tarkastuslautakunnan päätettävät asiat sekä tukee tarkastuslautakuntaa hyvinvointialueen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa.

Tarkastuslautakunnan arviointitoiminnan tulisi perustua suunnitelmaan, joka voitaisiin tarkastuslautakunnan niin päättäessä antaa tiedoksi aluevaltuustolle. Arviointi perustuisi muun muassa hyvinvointialuestrategiaan, talousarvioon ja -suunnitelmaan, päätöksiin, raportointitietoon ja muuhun tarkastuslautakunnan hankkimaan tietoon.

Arvioinnin tehtävänä on edistää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimintatapojen kehittämistä. Arvioinnin lähtökohtana on, että tarkastuslautakunnan arviointitoiminta tuottaa aluevaltuustolle objektiivista tietoa toiminnan ja talouden ohjausta, kehittämistä ja päätöksentekoa varten. Tuotettu tieto on myös hyvinvointialuekonsernin johdon käytettävissä.²

Arviointi tulisi kohdistaa tuloksellisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja toimintoihin. Hyvinvointialuestrategian pohjalta määritetään arviointiaiheet, joiden arviointiin lautakunta toimikaudellaan erityisesti keskittyy. Arviointisuunnitelmaa voidaan tarkistaa vuosittain. Työohjelmassa, joka hyväksytään kesä/elokuussa, lautakunta määrittää seuraavassa arviointikertomuksessa raportoitavat

¹ Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto 19.12.2022 § 134, Hallintosääntö

² Tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21, Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet 2023-2025, s. 5

arviointikohteet. Työohjelman ulkopuolelta otetaan uusia kohteita vain lautakunnan päätöksellä.³ Tarkastuslautakunnan tulisi arviointikertomuksen valmistelussa ottaa huomioon myös Valtiontalouden tarkastusviraston mahdollisesti antamat arviot hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta.⁴

Tarkastuslautakunta tiedottaa ja raportoi tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti aluevaltuustolle. Muu tiedottaminen tapahtuu tarkastuslautakunnan päättämällä tavalla. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin aluehallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita tiedottamisen periaatteista. (HS 91 §).

Tarkastuslautakunnan toimikaudekseen hyväksyttävästä arviointisuunnitelmasta 2023-2025 johdetut vuosittaiset työohjelmat ja sen toteuttamissuunnitelmat synkronoidaan tilintarkastajan tarkastussuunnitelmaan ja sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelmaan.

2. Arvioinnin kohdentamisen periaatteet

Lapin hyvinvointialueelle siirtyi 1.1.2023 alkaen 27 organisaation toiminnat.⁵ Tarkastuslautakunnan toimikausi on vuodet 2023-2025 ja keväällä 2023 tehdään ensimmäinen koko kauden käsittävä arviointisuunnitelma.

Tarkastuslautakunnan arviointityön arviointiperiaatteiden mukaan arviointisuunnitelmaan arviointiaiheet valitaan seuraavilla periaatteilla:⁶

- arviointi kohdennetaan hyvinvointialuestrategian ja aluevaltuuston asettamien tavoitteiden mukaan;
- kohdentamiseen strategianäkökulmasta vaikuttaa Lapin hyvinvointialuestrategian lisäksi hyvinvointialuelain 41 § hyvinvointistrategiassa huomiioon otettavien asioiden luettelo;
- arviointikohteiden valinnassa ja arvioinnissa voidaan käyttää myös aihepohjaista tai ilmiölähtöistä lähestymistapaa;
- hyvinvointialuestrategian kokonaistoteutumista arvioidaan kerran tarkastuslautakunnan toimikauden aikana;
- hyvinvointialuestrategian mahdollisista toteuttamisohjelmista valitaan arvioitavaksi vähintään yksi lautakunnan toimikauden aikana, ja
- talousarviossa asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa arvioidaan joka vuosi.

³ Tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21, Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet 2023-2025, s. 6

⁴ HE 241/2020 vp, s. 630

⁵ Lapin 21 kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut, Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirien kuntayhtymät, Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä, Oulunkaaren kuntayhtymä Simon palvelujen osalta, Pelkoseniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymä ja Lapin pelastuslaitos

⁶ Tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21, Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet 2023-2025, s. 6-7

3. Arviointikertomusten arviointiaiheet kaudelle 2023-2025

Tässä määriteltävät arviointisuunnitelman aiheet tarkentuvat vuosittaisissa tarkastuslautakunnan työohjelmissa arviointikohteiksi. Valittaessa kohteeksi toiminta tai palvelu, arviointikohde voi olla yksittäinen (arviointi voi kohdistua myös poikkihallinnollisesti useampaan) toimiala tai sen vastuualue tai vastuuyksikkö sekä myös palvelualue riippuen aluevaltuuston hyväksymästä ja johtosäännössä määritetystä henkilöstöorganisaatiosta.

Lautakunnan työohjelmaan kuuluvat erityiset arviointikohteet ovat laajuudeltaan erilaisia. Suppeimmillaan arvioinnin kohteena voi olla esimerkiksi tietyn palvelun saatavuus, asiakastyytyväisyys tai yksittäisen valtuuston tavoitteen toteutumisen suunnan kuvaus. Laajimmillaan arvioinnit voivat olla esimerkiksi palvelujen järjestämisen organisaatio- ja/tai tuottajarajat ylittäviä arviointeja, palvelujen asiakaslähtöisiä vaikuttavuustarkasteluja tai palvelujen tuloksellisuusarviointeja.

Hyvinvointialuestrategian toteutumista arvioitaessa arviointikertomuksessa esitetään lautakunnan näkemys hyvinvointialuestrategian tavoitteiden toteutumisesta. Samalla voidaan myös arvioida, toteuttavatko talousarviossa asetetut tavoitteet hyvinvointialuestrategiaa. Hyvinvointialuestrategian toteuttamishjelmien toteutumista arvioitaessa arviointikertomuksessa esitetään lautakunnan havainnot ja näkemys siitä, miten ohjelma on toteutunut ja onko ohjelman toteutuksessa edetty strategisten tavoitteiden suuntaan.

3.1. Siirtyvien organisaatioiden arviointiaiheet vuoden 2022 arviointikertomuksista

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (LSHP), Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (LPSHP) ja Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä (Kolpene) ovat organisaatioina lakanneet 31.12.2022 ja niiden toiminta on siirtynyt Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.⁷ Pohjois-Suomen laboratorikeskuksen liikelaitoskuntayhtymä (NordLab) on lakannut 31.12.2022 ja aloittanut hyvinvointiyhtymänä 1.1.2023 alkaen.

Em. organisaatioiden tarkastuslautakunnat⁸ ovat laatineet ja hyväksyneet arviointikertomuksen vuodelta 2022 ja lähettäneet sen Lapin hyvinvointialueen tarkastuslautakunnalle⁹ ja edelleen Lapin hyvinvointialueen aluevaltuuston käsiteltäväksi 12.6.2023.

⁷ Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta (voimaantulolaki, 616/2021)

⁸ Kolpene 17.5.2023 § 43; LSHP 11.5.2023 § 31; LPSHP 4.5.2023 § 5; ja NordLab 25.4.2023 § 9

⁹ Lapin hyvinvointialueen tarkastuslautakunta 30.5.2023: Kolpene § 56; LSHP § 52; LPSHP 58 §; ja NordLab § 54

Kolpeneen, LSHP:n, LPSHP:n ja NordLabin arviointikertomuksista on koottu yhteenvetotaulukko (Liite 1), jossa em. organisaatioiden tarkastuslautakunnan keskeiset huomiot ja johtopäätökset on luokiteltu aihealueittain seuraavasti: talouden seuranta, henkilöstön osaaminen ja saatavuus, työhyvinvointi ja toiminta.

Lapin hyvinvointialueen tarkastuslautakunta huomioi em. organisaatioiden arviointikertomusten keskeiset huomiot/johtopäätökset omaan arviointikertomukseensa strategisten painopistealuiden ja aihealueiden/arviointikohteiden mukaan. Vuonna 2023 arviointikohteena ovat mm. Lapin hyvinvointialueen aluevaltuuston 6.2.2023 § 5 hyväksymän hyvinvointialuestrategian painopisteiden mukaan talouden tasapaino, hyvä johtaminen ja henkilöstökokemus. Tavoitteiden seuranta (esim. hyvinvointialueuudistuksen tavoitteille määritellyillä mittareilla) on arvioitavana jokaisessa arviointikertomuksessa vuosittain.

3.2. Hyvinvointialuestrategian tavoitteet

Lapin hyvinvointialuestrategiassa määritellään hyvinvointialueen visio, missio, arvot, strategian painopisteet ja strategian toteuttamishjelmat. Strategia on hyväksytty aluevaltuustossa 6.2.2023 § 5. Strategiassa on määritelty myös kärkitoimenpiteet vuodelle 2023, jotka on hyväksytty talousarviossa. Kärkitoimenpiteitä ovat seuraavat: kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävän elämäntavan, ikäihmisten aktiivisuuden ja toimintakyvyn, lasten ja nuorten mielenterveyden sekä kansalaisten arjen turvallisuuden tukeminen.

Strategian painopisteitä on viisi.¹⁰ Kuhunkin painopisteeseen on valittu näkökulmien strategisia tavoitteita ja mittareita. Strategiassa myös on linjattu toteuttamishjelmien valmistelua.

1) Asiakaskokemus

”Vastaamme lappilaisten odotuksiin ja tuemme oman hyvinvoinnin edistämiseen.”

Asiakaskokemuksen osa-alueita ovat:

- ✓ palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja esteettömyys
- ✓ asiakkaan kohtaaminen ja kohtelu
- ✓ asukkaiden ja asiakkaiden osallisuus ja toimijuus kehittäjänä
- ✓ kansalais- ja asiakaspalautetiedon hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä
- ✓ viestintä ja kannustavan hyvinvointitiedon jakaminen
- ✓ asukkaan ja asiakkaan itsenäinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

---

¹⁰ Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto 6.2.2023 § 5, Lapin hyvinvointialuestrategia 2023-2025

2) Henkilöstökokemus

"Olemme oman työn arvostettuja kehittäjiä. Henkilöstömme osaaminen ja innostus lisää työn vetovoimaa."

Henkilöstökokemuksen osa-alueita ovat:

- ✓ työntekijälähtöisyys
- ✓ hyvinvoiva ja osallistuva henkilöstö
- ✓ osaamisen kehittäminen
- ✓ johtamisen ja esihenkilötyön vahvistaminen
- ✓ henkilöstövoimavarojen suunnittelu ja rekrytointi
- ✓ työnantajamielikuva

3) Hyvä johtaminen

"Hyvä johtaminen takaa arjessa onnistumisen."

Hyvän johtamisen osa-alueita ovat:

- ✓ strateginen johtaminen
- ✓ muutoksen johtaminen
- ✓ ihmisten johtaminen
- ✓ toiminnan johtaminen
- ✓ verkostojen johtaminen

4) Vaikuttavuus

"Kavennamme hyvinvointi ja terveyseroja. Panostamme laatuun ja kustannustehokkuuteen."

Vaikuttavuuden osa-alueita ovat:

- ✓ johtamisen ja yhteistyörakenteiden vastuiden määrittely asiakas- ja palvelu-prosesseissa
- ✓ toiminnan jatkuva parantaminen ja palvelujen kehittäminen
- ✓ strateginen kumppanuus
- ✓ vastuullisuus ja kestävä kehitys

5) Talouden tasapaino

"Hallitsemme kustannuksia vaikuttavalla ja oikea-aikaisella toiminnalla ja työskentelemme resurssitehokkaasti."

Talouden tasapainon osa-alueita ovat:

- ✓ kustannustietoisuuden lisääminen
- ✓ resurssit ja niiden käytön optimointi
- ✓ toiminnan vaikuttavuuden parantaminen
- ✓ kestävä talous

3.3. Arviointikertomus 2023

- Talousarviossa asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen Lapin hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa
- Hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin talous
- Strategian painopiste: talouden tasapaino
- Talouden tasapainottamisohjelma
- Strategian painopiste: henkilöstökokemus ja hyvä johtaminen
- Henkilöstöohjelma ja ohjelman toimeenpano
- Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden toteutuminen ja vertailu hyvinvointialueiden kesken
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden seuranta¹¹

3.4. Arviointikertomus 2024

- Talousarviossa asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen Lapin hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa.
- Hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin talous
- Strategian painopiste: talouden tasapaino
- Talouden tasapainottamisohjelma
- Strategian painopiste: asiakaskokemus
- Palvelujen järjestämishjelma (palvelustrategia)
- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden toteutuminen ja vertailu hyvinvointialueiden kesken
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden seuranta

3.5. Arviointikertomus 2025

Aluevaalit pidetään vuonna 2025. Tämän vuoksi arviointikertomus vuodelta 2025 on ohjeellinen, eikä sido uusia valittuja tarkastuslautakunnan jäseniä.

- Talousarviossa asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen Lapin hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa.
- Hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin talous
- Strategian painopiste: talouden tasapaino
- Talouden tasapainottamisohjelma

- Strategian painopiste: vaikuttavuus
- Ennakkovaikutusten arvioinnit ja niiden huomioiminen päätöksenteossa
- Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden toteutuminen ja vertailu hyvinvointialueiden kesken
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden seuranta

---

¹¹ STM 2022:18, s. 17

3.6. Muut arviointiaiheet

- Tarkastuslautakunnan toimikaudella arvioidaan aina toiminnan tai palvelun ihmislähtöisyyttä tai asiakaslähtöisyyttä sisällyttäen se kaikkiin niihin arviointeihin, joissa se soveltuu näkökulmaksi.
- Ennakkovaikutusten arviointia ennen päätöksentekoa arvioidaan vuosittain valittujen arviointikohteiden mukaisesti.
- Arviointiaiheita voidaan valmistella myös yhdessä muiden hyvinvointialueiden tai muiden yhteistyöorganisaatioiden kanssa.
- Työohjelmiin voi sisältyä edellisistä aiheista johdettujen arviointikohteiden lisäksi hyvinvointialueen asukkaille merkittävä toimintaan tai palveluihin liittyvä ajankohtainen kohde.
- Lautakunta selvittää aluevaltuuston odotuksia arviointikohteista vähintään kerran valtuustokaudessa. Kyselyt toteutetaan vuonna 2024 ja/tai vuonna 2025.

4. Arvioinnin vaikuttavuuden varmistaminen

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Aluehallituksen lausunto olisi perusteltua nähdä vuoropuheluna tarkastuslautakunnan kanssa.

Tarkastuslautakunta käsittelee aluehallituksen lausunnon sen jälkeen, kun aluevaltuusto on sen käsitellyt. Tarkastuslautakunta seuraa kannanottojensa vaikuttavuutta valitsemalla määrittämillään kriteereillä osan kannanotoistaan seurattavaksi arviointikertomuksessa.

Oleellista olisi, että tarkastuslautakunta tuottaisi lisäarvoa ja tukea aluevaltuuston päätöksenteolle tuottamalla ja hankkimalla uutta tietoa ja näkemyksiä hyvinvointialueen taloudesta ja hallinnosta. Lisäarvoa tuottava arviointi sisältää toimenpidesuosituksia ja vaihtoehtojen pohdintaa. Asiantilan pelkkä toteaminen ei vielä riitä arvioinniksi.¹²

Tarkastuslautakunta kehittää toimintaansa jatkuvan kehittämisen periaatteella. Yhteistyötä tehdään tiiviisti laadun varmistamiseksi Lapin hyvinvointialueen laadunhallintayksikön kanssa. Tavoitteena on kuvata tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen yksikön keskeiset prosessit sekä toteuttaa myös itsearviointi tarkastuslautakunnan jäsenille. Laatutyö tulee olemaan sisäänrakennettuna osana ulkoisen tarkastuksen yksikön normaalia toimintaa.

---

¹² HE 241/2020 vp, s. 628

5. Lähteet

A. Kirjallisuus

STM 2022:18. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2023-2026. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu, Helsinki.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164463/STM_2022_18J.pdf. 2.3.2023, 11:52.

B. Virallislähteet

Säädökset

Laki hyvinvointialueesta 611/2021

Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta 616/2021

Laki viranomaisesta toiminnasta julkisuudesta (Julkisuuslaki, JulkL) 621/1999

Säädösvalmisteluaineisto

HE 241/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

C. Muut lähteet

Asiakirja-aineistot

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto 19.12.2022 § 134. Hallintosääntö.

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto 6.2.2023 § 5. Lapin hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategia 2023-2025.

Lapin hyvinvointialueen tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21. Arviointiperiaatteet 2023-2025.

Pöytäkirja-aineistot

Lapin hyvinvointialue, tarkastuslautakunta 30.5.2023